

Hariduslike erivajadustega (HEV) õpilaste õpe ja seda toetava tugisüsteemi korralduspõhimõtted Orissaare Gümnaasiumis

1. Hariduslike erivajadustega (HEV) õpilaste õppekorralduse põhimõtted

Hariduslike erivajadustega (HEV) õpilaste õppe korraldamisel lähtutakse Orissaare Gümnaasiumis kaasava õppe põhimõtetest, mille kohaselt üldjuhul õpib haridusliku erivajadusega õpilane tavaklassis koolis kehtestatud õppekava alusel ja õpilase erivajadusega arvestades.

- **Hariduslike erivajadustega õpilaseks** nimetatakse õpilasi, kes erinevad eakaaslastest oma võimetelt, kultuuriliselt või sotsiaalselt taustalt või isiksuseomadustelt sedavõrd, et vajavad oma arengupotentsiaali realiseerimiseks keskkonna ümberkorraldamist. Haridusliku erivajadusega õpilased võivad olla nii puudega, õpiraskustega, aga ka andekad või mingitel muudel põhjustel õpikeskkonna kohandamist vajavad lapsed ja noored.
- Haridusliku erivajaduse (sh andekuse) märkajaks võivad olla:
 - lapsevanemad,
 - klassijuhataja,
 - aineõpetajad,
 - tugispetsialistid (logopeed, eripedagoog, sotsiaalpedagoog).
- HEV õpilase toetamisel on **kolm tasandit**:
 - I tasand – märkamine ja esmane sekkumine
 - II tasand – tugispetsialistide kaasamine, tugimeetmete rakendamine.
 - III tasand – sekkumised maakondliku nõustamiskomisjoni soovitusel.
- HEV õpilase arengu toetamisel on **kolm põhimõtet**:
 - õpilase toetamine on süsteemne;
 - toetatakse ühtse tugimeeskonnana;
 - tegevused õpilase toetamiseks on individualiseeritud.

2. Meetmed ja tegevused HEV õpilaste toetamiseks

Orissaare Gümnaasiumis on **HEV-õpilase toetamiseks** järgmised võimalused:

I tasandi meetmed – märkamine ja esmane sekkumine.

- Esmane sekkumine. Tekkinud probleeme ja raskusi püüavad kõigepealt lahendada klassijuhataja ja aineõpetajad koostöös lapse ja tema vanematega. Toimuvad vestlused, sh arenguvestlused, mille käigus püütakse leida lahendusi.

II tasandi meetmed - tugispetsialistide kaasamine ja tugimeetmete rakendamine.

Kui esmane sekkumine ei anna rahuldavaid tulemusi, kaasatakse HEV õpilase toetamisse kooli tugimeeskond.

HEVKO avab õpilasele **individuaalse arengu jälgimise kaardi** e-koolis, mida täiendatakse õpilase arengu hindamisel koostöös aineõpetajate ja tugispetsialistidega.

Tugimeetmed:

- **ümarlauad** kooli tugimeeskonna (sotsiaalpedagoog, eripedagoog, logopeed, HEVKO, direktor, õppealajuhataja, Saaremaa valla lastekaitsepspecialist) ja erinevate osapoolte vahel arutamaks, mis on lapse individuaalsusest lähtudes just parim meede, mida rakendada;
- individuaalne **juhendamine /konsultatsioon** aineõpetaja poolt;
- **õpiabirühma** määratakse ajutiste ainealaste õpiraskutega ja väljakujunemata õpioskustega või/ning logopeediliste probleemidega õpilane, kes vaatamata esmasele sekkumisele ei suuda täita õppekava nõudeid või kes vajab õpioskuste ja -harjumuste kujundamiseks toetavat õppekorraldust;
- **logopeedi** konsultatsioon ning osalemine logopeedilistes õpiabitundides;
- **eripedagoogi** konsultatsioon ning osalemine eripedagoogilistes õpiabitundides;
- **sotsiaalpedagoogi** konsultatsioon ja osalemine sotsiaalpedagoogilistes õpiabitundides;
- individuaalse **käitumise tugikava** koostamine ja rakendamine;
- **individuaalset õppekava (IÕK)** koostamine ja rakendamine. IÕKd rakendatakse siis, kui õpilase hinded on „puudulikud” või „nõrgad” või õpilase kokkuvõttev hinne on „puudulik”, „nõrk” ja tugimeeskond koostöös aineõpetajaga näeb vajadust teha õpilast õpetades muudatusi või kohandusi õppeajas, õppesisus, õpitulemuste hindamises, õppeprotsessis või

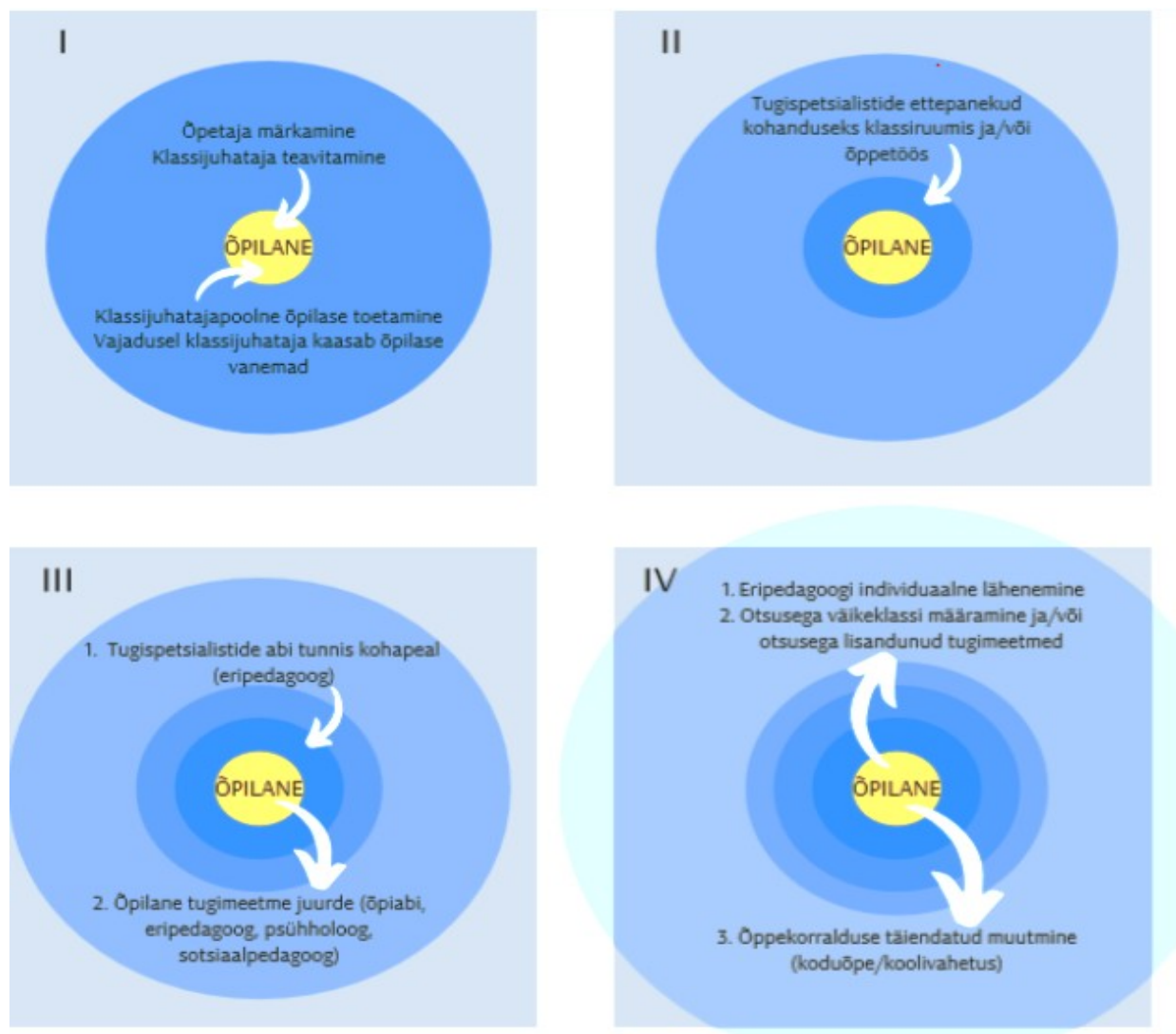
õppekeskkonnas. IÕK koostatakse tähtajaliselt. Vajadusel kaasneb IÕK rakendamisega ka muid tugimeetmeid (kohustuslik konsultatsioonitund, õpiabirühm vms).

III tasandi meetmed – määratakse Rajaleidja tugispetsialistidest koosneva koolivälise nõustamiskomisjoni otsusega.

- Kui kooli tugisüsteemide rakendamine ei ole andnud rahuldavaid tulemusi, kaasatakse tugispetsialistid ja tugivõrgustik väljaspool kooli.
- Kool teeb koostööd:
 - Haridus- ja Noorteameti õppenõustamisteenuste osakonna (HARNO) Rajaleidja Kuressaare keskuse spetsialistidega;
 - Saaremaa Laste ja Perede Tugikeskuse spetsialistidega;
 - Saaremaa ja Muhu valla lastekaitse spetsialistidega;
 - vajadusel kaasatakse muid spetsialiste (noorsoopolitsei).
- Kui Rajaleidja õppenõustamise käigus selgub, et õpilasele on edasises haridustees vajalikud õppekorralduslikud muudatused, siis määratakse need Rajaleidja ametliku otsusega.
- Tõhustatud ja eritoe otsuse saanud õpilasega viiakse õppetööd läbi õpilasele sobivaimas vormis:
 - **individuaalse õppekava alusel õpe** - koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel rakendatav õppekava, milles nähakse ette riiklikus õppekavas sätestatud õpitulemuste vähendamine või asendamine või kohustusliku õppeaine õppimisest vabastamine.
 - **õpe väikeklassis** - õpilastele, kellele kooliväline nõustamismeeskond on spetsiifilistest hariduslikest erivajadustest tulenevalt soovitanud õppida väikeklassis.
 - **ühele õpilasele keskendunud õpe** - rakendatakse koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel ning lapsevanema nõusolekul õpilasele, kes tervises seisundist tulenevalt vajab koolis pidevat jälgimist või abistamist.
 - **koduõpe tervislikel põhjustel**, õppetöö korraldatakse õpilase kodus või muus lapsevanemaga kokkulepitud kohas koolis või väljaspool kooli ruume.

Kooliväliste tugispetsialistide soovitude rakendamine koolis toimub vastavalt kooli võimalustele ja koolipidaja toel.

Koduõppe lapsevanema taotlusel korraldab ja rahastab väljaspool kooli toimuva õppe osa lapsevanem.

Joonis 1. Haridusliku erivajadusega õpilase erivajaduse märkamine ning tugisüsteemide ja tugivõrgustiku rakendamine.

3. HEV õpilastega töötavad tugispetsialistid ja nende ülesanded

Koolis töötavate tugispetsialistide peamised tegevused on:

- nõustamine (õpilane, lapsevanem, õpetaja);
- kasvatustöö toetamine (õpi- ja sotsiaalsete oskuste arendamise, mõjutusvahendite väljatöötamine, ennetustöö);

- õpiabi (logopeediline õpiabi, individuaalõpe);
- koostöö (ümarlauad, koostöö kooliväliste spetsialistidega, võrgustikutöö).

4. Orissaare Gümnaasiumi tugimeeskond

- 1) **HEV õppe koordinaatori (HEVKO)** töö eesmärgiks on aidata kaasa kohanemis-, käitumis- ja õpiprobleemidega õpilaste sotsiaalsele arengule ja toimetulekule.
- 2) Saaremaa Laste ja Perede Tugikeskuse **logopeed**. Logopeedi tööülesanneteks on õpilase kõne- ja suhtlemisoskuse hindamine, arendamine ja parandamine.
- 3) Saaremaa Laste ja Perede Tugikeskuse **sotsiaalpedagoog**. Sotsiaalpedagoogi tööülesanneteks on:
 - õpilase sotsiaalsete oskuste hindamine ning analüüsimine;
 - õpilase suhtlemisoskuse ja sotsiaalse pädevuse kujundamine ja toetamine;
 - koolis esilekerkivate õpilaste sotsiaalse tegevusvõime ja koolikohustuse täitmist takistavate võimalike ennetustegevuste koordineerimine;
 - koolis esilekerkivate õpilaste sotsiaalse tegevusvõime ja koolikohustuse täitmist takistavate probleemide lahendustegevuste juhtumitöö ja koordineerimine.
- 4) Saaremaa Laste ja Perede Tugikeskuse **eripedagoog**. Eripedagoogi eesmärk on haridusliku erivajadusega õppija arengu toetamine ja suunamine, arvestades õppekava(de) nõuete ja võimalustega. Ta teeb koostööd vanemate ja õpetajatega ning nõustab neid.
- 5) **Abiõpetaja** kaasamine tundidesse. Abiõpetaja juhendab individuaalsel õppekaval olevaid õpilasi, hoiab klassis nende tähelepanu töö juures.

Kooli tugispetsialistide kontaktid on leitavad Orissaare Gümnaasiumi kodulehelt <https://oris.edu.ee/et/kontakt?category=103>

5. Andekate õpilaste toetamine

- Täiendavate ülesannete andmine aineõpetaja poolt, võistlustele, olümpiaadidele suunamine.

- Valikkursused põhikoolis ja gümnaasiumis.
- Tunniväliste õppetegevuste arvestamine hindamisel.
- Eneseväljendus- ja esinemisvõimaluste pakkumine.
- Võimalus õppida õpilase individuaalset arengut toetavatel väljaspool kooli avatud kursustel (TÜ teaduskool).